

Nr 519.

Av herr **Karlsson** i Stuvsta **m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 280, angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område.*

Det kalkylmässiga inkomstillskott till jordbruket om 12,8 milj. kronor för resten av innevarande och 143,1 milj. kronor för nästa regleringsår, som förutses i Kungl. Maj:ts proposition nr 280 angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område, anses möjliggöra en inkomstförbättring för den i jordbruket sysselsatta arbetskraften som i huvudsak skulle motsvara den genomsnittliga löneförbättring som jämförliga yrkesgrupper erhållit under senare tid. En dylik inkomstförbättring måste anses synnerligen motiverad med hänsyn till såväl levnadskostnadernas stegring som denna yrkesgrupps allmänna inkomstförhållanden i jämförelse med andra jämförbara yrkesgrupper.

Medan varuproduktion och -distribution i landet i allmänhet i hög grad kännetecknas av monopolism och spekulation jämte en synnerligen bristfällig statlig priskontroll råder beträffande den övervägande delen av jordbruksproduktionen en tämligen effektiv kontroll i fråga om producentpriserna. Evad gäller distributionsledet är kontrollen däremot här och var bristfällig, främst i fråga om handeln med bröd- och charkuterivaror. Även om jordbrukets produktpriser undergått en väsentlig höjning sedan krigsutbrottet har denna likväl alltid skett under statsmakternas kontroll och dessutom haft karaktären av anpassning till prisutvecklingen i övrigt. De inflationsdrivande faktorerna i vårt ekonomiska liv äro sålunda icke att söka på jordbruksproduktionens område.

De äro däremot att söka på industriella näringsgrenars och varudistributionens områden, där en monopolistisk spekulation på grund av avsaknaden av effektiv statlig priskontroll oavlåtligen driver priserna uppåt. Medan väsentliga delar av vårt industriella liv under tiden efter krigsutbrottet kunnat rationaliseras i långt större utsträckning än jordbruksproduktionen, går prisutvecklingen i fråga om dessa näringsgrenars alster i täten för den allmänna prisutvecklingen. De ständigt stegrade levnadskostnaderna och priserna på jordbrukets förnödenheter tvinga såväl arbetare och tjänstemän som jordbrukets befolkning att tillkämpa sig höjda penninginkomster för att bevara levnadsstandarden.

Inflationen kan bemästras endast genom en effektiv priskontroll i fråga om jämväl annan produktion än jordbrukets samt varudistributionen, en

effektiv investeringskontroll och verksamma åtgärder mot monopolism och spekulation i allmänhet. Den ökning av levnadskostnaderna med 5 enheter, enligt 1914 års serie, som i föreliggande proposition anses bli en följd av regeringens nu fattade beslut angående prissättningen på jordbrukets produkter för nästa produktionsår, skulle säkerligen härigenom åtminstone i huvudsak kunna förhindras. Härigenom kan också en betydande inkomstökning ytterligare tillföras jordbruket genom en sänkning av priserna på jordbrukets förnödenheter. Lägre priser på maskiner, redskap, gödselmedel och byggnadsmaterial äro såväl obestriddigen möjliga som av väsentlig betydelse för jordbrukets lönsamhet och därmed för möjligheterna att höja inkomsterna för den i jordbruket sysselsatta arbetskraften.

Genomförandet av en dylik antiinflationistisk politik fordrar emellertid samarbete mellan arbetare och bönder gentemot storfinansens och dess politiska företrädare. Antagonismen mellan arbetare — tjänstemän och bönder, som de storfinansiella skadegörarna mot vårt ekonomiska liv och penningvärde ivrigt åstunda, måste övervinnas och ersättas med en kampgemenskap bland arbetets folk mot dessa inflationsdrivande krafter. Att enighet om prissättningen på jordbrukets produkter för nästa produktionsår icke kunnat uppnås mellan regeringen och representanter för jordbrukets ekonomiska och fackliga organisationer måste beklagas. Emellertid torde den ytterligare inkomstförbättring, som kräves från jordbrukarhåll, kunna ernås på ovan förordade sätt genom sänkning av priserna på jordbrukets förnödenheter och andra industrivaror. Några invändningar mot att erhålla ytterligare inkomstökning på detta sätt torde heller inte förefinnas från jordbrukarnas sida.

Mot de av Kungl. Maj:t beslutade prishöjningarnas inbördes avvägning kunna vissa erinringar göras i fråga om verkningarna för olika grupper av jordbrukare. Höjningen av spannmålspriserna är icke till fördel för det mindre jordbruket. Tvärtom medför denna, särskilt i fråga om fodersäd, en utgiftsökning för de flesta småbruk. Småbruken i Norrland och skogsbygderna, med övervägande inriktning på mjölkproduktion, kunna inte i nämnvärd mån tillgodogöra sig fördelarna av prishöjningarna annat än i fråga om mjölkprodukter, vilka endast svara för en tredjedel av den beslutade inkomstökningen. Storbruken, med allsidig och rationell produktion, kunna däremot tillgodogöra sig fördelarna av samtliga prishöjningar.

För att ernå en något mera rättvis inkomstförbättring för de mindre jordbruken synes en justering av föreliggande förslag motiverad. Även om vi i nuvarande läge icke äro beredda att tillstyrka en generell höjning av priset på produktmjölk, anse vi dock en viss höjning av detta nödvändigt för mindre brukare. Denna höjning föreslå vi i form av en höjning av procentbidraget på mjölk med 1 öre per kg.

Med hänvisning till ovanstående föreslå vi,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 280 måtte besluta att, utöver den inkomstökning som tillerkänts jordbruket genom Kungl. Maj:ts beslut, förorda att en ytterligare inkomstförbättring för jordbrukets utövare bör ernås genom en effektivare statlig priskontroll i fråga om jordbrukets förnödenheter och andra industrivaror samt att producentbidraget på mjölk till mindre brukare höjes med ett öre per kg för nästa regleringsår, med ett maximerat bidrag av 100 kr. per kvartal och i övrigt enligt gällande bidragsskala.

Stockholm den 17 juni 1947.

Erik Karlsson.

Gösta Kempe.

Harald Johanson.

O. F. Persson.

Erik Jansson.

Axel Nordström.
